

מושב נהלל

ראשון מושבי העובדים בישראל
נוסד
בח' אלול שנת תרפ"א
11 בספטמבר 1921

נהלל שוכנת בצפון עמק יזרעאל, בצד כביש חיפה - נצרת עלית. שמה ניתן לה על שמה של העיר המקראית בנחלת זבולון (יהושע, י"ט, ט"ו; כ"א, ל"ה), שנשמרה עפ"י חז"ל- בתלמוד הירושלמי "מהלול", שמה אף נשתמר בשמו של כפר ערבי סמוך: "מעלול". המושב בנוי על גבעה נמוכה בגובה של כ- 100 מ' מעל פני הים ושטחה משתרע על שטח של כ- 9,000 דונם. אדמות נהלל - טיט כבודת, שחורות חומות. כמות הגשמים השנתית הממוצעת כ- 530 מ"מ. מידי שנה מספר לילות קרה, בהם יורדת הטמפרטורה עד מתחת ל- 0 מעלות.

נהלל מפורסמת בצורת העיגול שלה, כפי שנראית ממעוף הציפור. נהלל תוכננה ע"י האדריכל ריכארד קאופמן- בצורה הולמת העונה על דרישות ביטחונית, מעשיות, ותיכוניות. כביש טבעתי מקיף את מרכז הכפר, כאשר בהיקף החיצוני שלו צמודים זה לזה במרחק של כ- 20 מ', משקים החקלאיים, כמעין "קרני שמש". בנהלל 75 משקים חקלאיים ובנוסף 5 יחידות נוספות, הצמודות לכביש הכניסה שייכות לכפר הנוער החקלאי של ויצ"ו- ע"ש חנה מייזל שוחט. בראש כל יחידת משק חקלאית קיימת חלקת מגורים של המשפחה, ומאחוריה בנויים מבני המשק החקלאיים והשטחים החקלאיים. בהיקף הפנימי מצויים מגרשי מגורים של תושבים שאינם חקלאיים ואשר רבים מהם הינם "עובדי ציבור" של המושב (בפועל או בדימוס). בטבורו של מרכז הכפר ממוקמים מוסדות הציבור. בנהלל מוסדות חינוך מגוונים: גני ילדים ובי"ס יסודי אזורי במרכז הישוב, בי"ס חס"ב ותיכון אזורי בכפר הנוער החקלאי של ויצ"ו. בנהלל קיימים ופעילים: סניף דואר, מספרה, מרפאה, צרכנייה, ומחסן-טכני, המשרתים את צרכי הישוב והסביבה. מתקני ומבני ציבור פעילים נוספים הינם: מועדון הותיקים, מועדון הנוער (שהיה בעבר ה"מחלבה"), בית כנסת, בריכת שחיה, ספרייה וארכיון. כמו כן ישנם מפעלים חקלאיים: מכון תערבות ומרכז מזון גדולים לשימושם של צרכנים מהישוב ומהסביבה.

המתיישבים הראשונים, אנשי העלייה השנייה והשלישית, עלו לארץ בשנים 1904 - 1914 ממזרח אירופה. לאחר שעבדו כ- 10 שנים ויותר במושבות, חוות חקלאיות, בקואופרציה ובקבוצות, הם רכשו ניסיון חקלאי, ושאפו ליצור מבנה התיישבותי חקלאי חדש. כיוון שלא מצאו סיפוק אישי בצורות החיים השיתופיות כפי שהתנסו בה, הם בחרו להקים את מושב העובדים, שעל פי הרעיון ימזג בתוכו עקרונות של צדק חברתי וחיים מעמל כפיים כמו בקיבוץ מצד אחד, ותא משפחתי ומשק עצמאי כמו במושבה, מצד שני. אנשי נהלל שעלו להתיישב בעמק המערבי, התיישבו בתחילה בגבעה סמוכה ע"י הכפר "מעלול" שבמדרונותיו המערביים של רכס הרי נצרת. הנקודה שנקבעה כישוב הקבע של נהלל הייתה שוממה מישוב. מעיינות ונחלים, שלא היה מוצא למימיהם, יצרו על פני הקרקע ביצות ושולוליות ובמקום הייתה דגירה מתמדת של יתוש ה"אנופלוס" שמעביר את קדחת המלריה. החשש להתגורר במקום הביאה אותם להתגורר באופן זמני ב"גבעת הכיבוש", משם יצאו לכיבוש אדמות נהלל. כיבוש האדמות דרש עבודת כפיים מייגעת של ניקוז האדמות והפרחת השממה, והעבודה נעשתה כולה בידיהם של פועלים יהודים והמתיישבים עצמם.

עקרונות המושב

אליעזר יפה, ממייסדי המושב, העלה על הכתב וחיבר תכנית "על ייסוד מושבי עובדים" ובה הגדיר את התנאים והכללים לחיים ולקיום במושבי העובדים לאורך ימים:

- א. אדמה לאומית - למניעת סחר קרקעות ופיצול הנחלות והמשקים זכות החכירה להחזקת הקרקע למעבדיה בלבד ועוברת מדור לדור.
- ב. עבודה עצמית - למניעת יצירת מעמד של בעלי משקים החיים על יגיעתם של אחרים והשתתפות כל בני המשפחה בעבודות המשק.
- ג. משק חקלאי מעורב - בו כל ענפי החקלאות, וזאת כדי למנוע עונתיות בעבודה תלות בענף אחד וקיום המשק בעבודה עצמית.
- ד. עזרה הדדית - למנוע אפשרות של כשלון הפרט מחמת מחלה, תאונה, אסון, פגעי טבע או שרות לאומי ועזרת לאומי וציבור לנזקק.
- ה. אחריות וערכות הדדית - לאפשר השגת מימון לפיתוח משקי החברים ומפעלים ציבוריים, ולסייע בשיקום משקים שכשלו.
- ו. קניה ומכירה משותפת - למניעת תחרות בין חבר לרעהו על מחירים בשווקים, למניעת ניצול החקלאי ע"י הסוחרים וספקים מהחוץ, וכדי לאפשר לחברים להפנות את עיקר מירצם עבודה במשק.

המבנה הארגוני והתנהלות הישוב.

בנהלל אגודה שיתופית להתיישבות חקלאית, אשר מקיימת ומפעילה מפעלים חקלאיים מכון תערובת, מרכז מזון וכן ענפי שרות חקלאיים משותפים. משנת 1991 בוטלה הערבות ההדדית והאחריות הפיננסית המשותפת בין חברי האגודה. כל חבר משיג את האשראי לעיסוקיו בכוחות עצמו ועל אחריותו הבלעדית ואחראי אישית למצבו הכספי של המשק והפרנסה למשפחה. גם שיווק התוצרת אינו מאורגן יותר ע"י האגודה וכל חקלאי משווק תוצרתו החקלאית בכוחות עצמו.

באסיפה הכללית של כלל חברי האגודה זכות הצבעה לכל חבר, ועל פי החלטותיה מתנהלים העניינים החקלאיים והעסקיים, בכפוף לתקנון האגודה. חברי האגודה בוחרים מדי שנה ב"מועצה" בה מכהנים 21 חברים ומתוכה נבחרת "הנהלה" פעילה בת 7 חברים הממנה את מזכיר הכפר ועובדיו. כמו כן נבחרת ועדת ביקורת.

משנת 1999, עפ"י בקשת חברים ובהוראת שר הפנים, הוקם בנהלל ועד מקומי נפרד, שהינו הרשות המקומית של הישוב. באחריות הוועד ובטיפולו כל התחומים המוניציפאליים הנוגעים לרווחת התושבים ולאיוות החיים בישוב. בנהלל מתקיימת פעילות מוניציפאלית ענפה, והיא משמשת כישב מרכזי באזור.

במרכזה של נהלל הן באגודה והן בוועד פעולות ועדות אשר באמצעות מתנדבים מתושבי הישוב מקיימות פעילות חברתית, ציבורית (חנוך, תרבות, נוער, קשר לחיילים, ספורט, חברה ורווחה, בריאות, דת, חסד של אמת, בטחון, תכנון ותשתיות וכד') וכן פעילויות כלכליות חקלאיות (רפת, גידולי שדה, קרקע ומים, ביטוח וכד').

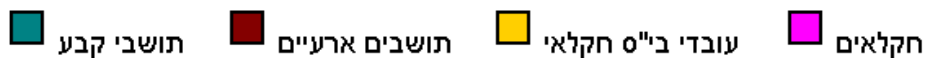
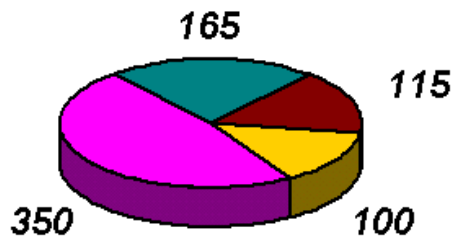
אוכלוסייה

האוכלוסייה בנהלל מונה כ- 730 נפשות:

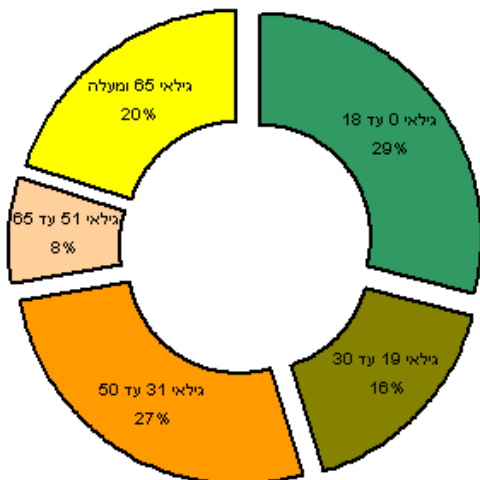
חקלאיים כ- 350 נפש; תושבי קבע שאינם חקלאיים כ- 165 נפש; תושבים זמניים כ- 215 נפש (כולל משפחות ועובדי כפר הנוער). באגודה החקלאית כ- 290 חברים.

אוכלוסית נהלל 2003

סה"כ אוכלוסיה - 730 תושבים

אוכלוסית נהלל 2003

תעסוקה ופרנסה

לכל משק בנהלל שטח של כ- 100 דונם - רובו בהשקיה, מתוכו כ- 17 דונם בעיבוד משותף. המשק מעורב ומגוון: רפת לחלב, בקר לבשר, כבשים לבשר ולחלב, הודים לבשר ולרבייה, עופות לבשר ולביצים, מדגה, מעט מטעי פקאן ופרדס, פרחים ליצוא, כותנה, חיטה, סורגום ותלתן למספוא, ושאר גידולי שדה עונתיים. בשנים האחרונות חלה ירידה ביכולתה של החקלאות להוות מקור פרנסה בלעדי למשק המשפחתי. חקלאים רבים מוצאים פרנסתם בעיסוקים חלופיים או נוספים, במקצועות חופשיים או ביזמויות שונות.

